

Utrikesdepartementet
Kommunikationsenheten

UD-podden säsong 6 avsnitt: Vad är grejen med OSSE?

Jingel.

Programledare Kristoffer Triumf (i fortsättningen benämnd KT): Vi har bara ett Utrikesdepartement, vi har bara en UD-podd och du lyssnar på det avsnitt som innehåller en så kallad "crash-course" i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, även kallat OSCE, även kallat OSSE. Idag ska vi möta tre människor som på ett eller annat sätt jobbar med OSSE. Först ut är självaste utrikesministern Ann Linde, välkommen tillbaka!

Ann Linde (i fortsättningen benämnd AL): Tack så mycket!

KT: Hörru du, OSSE är ju trots allt ganska okänt för gemene svensk, vad är det för organisation?

AL: Ja OSSE för det första så betyder ju det Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa. Och bara på namnet så hör man ju att det handlar om att främja säkerhet. Det är en organisation som har 57 deltagande länder, inte bara alla europeiska länder utan också Kanada och USA, de centralasiatiska länderna, Mongoliet, Ryssland och så vidare. Så att det är en väldigt stor organisation och en väldigt viktig organisation som handlar om att stärka säkerhet och demokrati i Europa.

KT: Varför får utomeuropeiska länder vara med?

AL: Det här togs fram under kalla krigets dagar, det kallades då den Europeiskasäkerhetsordningen som vilar på FN-stadgan och Helsingforslutakten och Parisstadgan. Och det handlar om vilka principer som ska gälla för säkerhetspolitik och då är ju inte bara EU-länderna utan det berör ju även USA och Kanada och de centralasiatiska länderna och så

vidare. Och det handlar om sådana saker som att man själv ska bestämma sin säkerhetspolitiska inriktning, ska man vara neutral, ska man vara militärt alliansfri, ska man gå med i NATO, förr i tiden fanns ju också Warszawa-pakten. Och det måste helt enkelt vara upp till varje enskilt land att bestämma själv. Och det handlar om att man ska avstå från våld eller hot om våld. Inte minst den territoriella integriteten. Och i OSSE sitter man varje vecka, år ut och år in och tar upp det man upplever som brott mot de här principerna och det är något som man absolut inte ska förminska hur betydelsefullt det är.

KT: Och varför är det här viktigt för oss svenskar? Vi har inga konflikter vid gränser och så vidare.

AL: Det är väldigt viktigt för oss därför att de konflikter i Europa påverkar ju Sverige också. Till exempel bara en sån enkel sak som att vi får hit människor om det blir konflikter. Till exempel nu har vi Armenien och Azerbajdzjan som det har varit krig i. Vi har en stor diaspora som utgörs av människor från Armenien och Azerbajdzjan i Sverige. Och om man har lägre spänningar och lägre konflikter och inga militära konflikter så är det ju positivt också för Sveriges säkerhet

KT: Mm, och du, under 2021 så är vi ju ordförande land för OSSE. Vad betyder det?

AL: Ja det betyder ju att vi kommer att leda arbetet och jag som person är också vald till ordförande för hela organisationen.

KT: CIO har jag lärt mig att det heter.

AL: Ja, Chair in Office.

KT: Juste!

AL: Och då gäller det att, dels så kommer jag att ha en rad olika personliga representanter för de olika konflikterna. För i OSSE området finns det ju en rad konflikter. Till exempel så vet vi ju att Ryssland har i strid med den Europeiska-säkerhetsordningen annekterat Krim och det är aggressioner i Ukraina.

KT: Ja det ska vi prata mer om i podden senare.

AL: Och vi har också det som kallas frusna konflikter. Efter Kalla kriget var det en rad konflikter som inte löstes, Nagorno-Karabach, transistorn i Moldavien, vi har också haft ytterligare aggressioner från Ryssland exempelvis i Georgien Sydossetien och Abchazien, som var och fortfarande är Georgiska men som då Ryssland militärt gick in i. Så det finns en rad sådana här konfliktområden. Då ska ordföranden leda arbetet för att dels komma framåt i de här konflikterna dels utse representanter för alla dessa områden och vi kommer ju också sätta vår prägel på detta arbete. Dels för att vi har en demokratisatsning som man kommer att märka och sen har vi feministisk utrikespolitik så vi ska jobba mycket med kvinnor fred och säkerhet. Man kan tro att det är okontroversiellt men det är det inte alls. Utan när OSSE hade sitt ministermöte i december 2020 då lyckades vi inte få igenom resolutioner om att OSSE ska jobba mer för jämställdhet på en rad olika sätt. Utan det lades in veto mot det och det är för sorgligt faktiskt.

KT: Och det ska du få ordning på nu under året

AL: Det hoppas jag verkligen.

KT: Hur mycket kan vi påverka som ordföranden då?

AL: Vi kan påverka mycket, dels genom att vart åker ordförandeskapet med delegationer och tittar och vilka frågor tar vi upp, vilka seminarier anordnar vi, vilka konferenser, vilka personer utser vi. Osv, vilka rapporter vi fram. Vi kommer dessutom nu att hantera några av de mest akuta sakerna i Belarus där regimen har fängslat 100 tals människor, då har OSCE tagit fram en rapport enligt de stadgar man har där det står att det utan allt tvivel förekommer våld och tortyr. Och de har kommit med 80 olika förslag och det är upp till ordföranden hur man hanterar det här och förslagen som Moskvamekanismen har kommit fram till.

KT: Nu sa du en ny förkortning här, OSCE.

AL: Åh förlåt! Det är den amerikanska förkortningen, jag skulle sagt OSSE. Organization for security and co-operation in Europe. På svenska: Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.

KT: Ja det verkar vara lite begreppsförvirring, man säger OSSE, OSCE vad är korrekt?

AL: Ja det beror på om det är svenska eller engelska.

KT: Vad säger du då?

AL: Det beror på om jag pratar svenska eller engelska, men nu blandade jag ihop det. Även solen har sina fläckar.

KT: Vilka är de största utmaningarna då?

AL: De största utmaningarna är ju naturligt att få alla 57 länder att följa den europeiska säkerhetsordningen, att det inte blir infekteringar, militära konflikter, våld eller hot om våld och tyvärr så sker ju det återkommande. Men jag tror att det hade varit en mycket större risk om inte varje vecka alla 57 länderna träffades i det som i OSSE-språk kallas permanenta rådet.

KT: Okej, hur ser de mötena ut?

AL: Ja då är det så att varje land har en OSSE-ambassadör, vår heter Ulrika Funered, och de sitter i Wien. Och då träffas de på möte och då får alla länder ta upp om man säger såhär: ”vi tycker att det här landet har brutit mot säkerhetsordningen och det vill ”vi” då klaga på. Då måste man varje vecka förklara sig. Det är inte så att efter något år så slipper man den här kritiken utan man fortsätter ifrån de andra länderna att säga att det är inte rätt. Och så hittar man olika medlingsformer, dialogformer, man skickar sändebud. OSSE har missioner överallt där många många svenskar deltar. Som till exempel ser till att man upprätthåller fredsavtal, att man kontrollera gränserna om det är några konflikter runt gränser, sådana saker.

KT: Vi ska säga att Ulrika Funered hon kommer alldeles strax i det här avsnittet. Men du händer det att det spårar ur på de här mötena?

AL: Det kan bli mycket höga röster naturligtvis, och i år har vi ministermöte. Jag var just i Tirana där Albanien var ordförande före oss och det kan vara ganska tuffa diskussioner och svårt att komma fram till vad är det för beslut vi ska fatta.

KT: Riktas det nya strålkastare mot Sverige i och med det här.

AL: Det upplever jag redan att Sverige alltid är intressant men att vi nu är ännu mer intressanta när vi har roller som att vi sitter i FN:s säkerhetsråd, vi

är ordförande i OSSE. Vi har otroligt många samtal med mina utrikesministerkollegor som handlar om OSSE: Man får en tillgång som man inte haft tidigare, eftersom att jag representerar OSSE i olika sammanhang, man får en plattform där man kan driva frågor på ett sätt som man inte har normalt. Så det är väldigt viktigt att man som land är ordförande och det gäller att man tar vara på den här tiden.

KT: Ann Linde du ska få springa vidare alldeles strax, men vad är det första du kommer ta dig nu på posten?

AL: Min första resa kommer att gå till Ukraina och jag kommer också att besöka östra Ukraina för just skina ljuset på de aggressioner som sker i östra Ukraina. De var ju en av de sista resorna innan pandemin slog till i mars 2020 som jag besökte Ukraina och sen var det militär helikopter till den s.k. konfliktlinjen där jag fick se hur otroligt starkt lokal befolkningen påverkas negativt av den här konflikten. Det är det första jag kommer att göra.

KT: Stort tack för att du tog dig tid Ann Linde

AL: Tackar tackar!

KT: Och från ministern går vi nu vidare och landar i Österrike. Halloj Ulrika Funered! Fick jag det rätt?

Ulrika Funered (i fortsättningen benämnd UF): Du fick det helt rätt. Hej!

KT: Hej! Du är chef och ambassadör vid den ständiga delegationen vid OSSE i Wien. Vad betyder det att du faktiskt jobbar med?

UF: Det betyder att jag är chef för en delegation som jobbar gentemot Organisation för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE. Och jag basar över en grupp på normalt 8 personer, men nu har vi blivit mycket större. Och vi arbetar gentemot den här organisationer och ser till att svenska ståndpunkter genomsyrar arbete i organisationer.

KT: Och det ska vi djupdyka i. Faktumet att ni svällt har det att göra med ordförandeskapet i OSSE?

UF: Det stämmer alldeles utmärkt.

KT: Bara innan vi fortsätter, jag har ju intervjuat massa ambassadörer i den här podden men en delegation vad är det för något?

UF: Det är en myndighet som representerar Sverige gentemot den här internationella organisationen. Så att antingen pratar man representation eller så pratar man delegation. Och en ambassad för att ta en jämförelse så är det en myndighet som representerar Sverige gentemot ett specifikt land. Så det är skillnaden här.

KT: Jag förstår, det låter ju rimligt. Och vilka frågor är det som ligger på OSSE:s bord just nu?

UF: Ja OSSE arbetar ju med säkerhetspolitiska frågor generellt och vi jobbar med olika dimensioner av säkerhet. Det kan vara militärpolitiska frågor, ekonomi och miljöfrågor men också mänskliga rättigheter och demokratifrågor. Det är breda koncept av säkerhet, men det vi hanterar just nu har varit mycket runt hösten 2020 Belarus. Och även konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan. Sen något som ständigt finns i vårt arbete är den rysk-ukrainska konflikten.

KT: Juste, det är också något vi ska fördjupa oss i senare idag. Nu när Sverige är ordförandeland, måste ni då som jobbar med det här, måste ni engagera er i alla frågor då?

UF: Ja det måste vi. Därför att vi som ordförandeland leder arbete i organisationer. Vi leder ambassadörsmötet varje vecka men också kommittéordförandemöten så vi ansvarar för mötesprotokoll, ser till att kallelser kommer ut, ser till att det finns substans att det finns någonting att säga. Vi arbetar ju givetvis väldigt nära andra länder också men vi måste vara engagerade i alla frågor och de är ju så också att OSSE är en politisk driven organisation så det är ju utrikesministern som är ansiktet utåt och företräder alla 57 länder. Och det är ju vår uppgift här också att i vårt arbete med att driva organisationen hitta gemensamma nämnare och få organisationen att gå framåt i gemensamma frågor.

KT: Det låter som att du måste sitta i otroligt många möten.

UF: Stämmer bra!

KT: Okej, hur stor del av din tillvaro går åt att sitta i möten?

UF: Ja det är olika typer av möten ska jag säga. Ambassadörmötet sker en gång i veckan och det är ett heldagsmöte. Och då går man igenom läget i organisationen och i länderna. Sen har vi bilaterala möten.

KT: Får jag fråga går ni igenom då alla olika länder? Ja har det hänt något i Sverige? Nej då går vi vidare till Norge.

UF: Nej, utan länder mejlar in bidrag till dagordningen vilken fråga man vill ta upp och det som ständigt finns på dagordningen är ju Ryssland Ukraina, nu senaste då under hösten 2020 väldigt mycket Belarus och hur situationen utvecklats sig i Belarus men också Armenien-Azerbajdzjan. Det är liksom de som är de stora frågorna, sen kan det vara så att mänskliga rättigheter situationen blivit sämre i ett land och då tas det upp.

KT: Ni måste väl ha pratat väldigt väldigt mycket pandemi tänker jag också?

UF: Det har varit en del pandemi, men utifrån OSSE är en regional säkerhetsorganisation från Vancouver till Vladivostok brukar man säga. Så att det betyder att alla länder har drabbats olika och ligger i olika fas. Så ja vi har haft pandemin på dagordningen, vi har också fältmissioner. OSSE har en verktygslåda med institutioner och fältmissionerna finns ute i fält då i de olika länderna och de drabbas ju också av pandemin på olika sätt så vi har pratat pandemi och det har också påverkat våra arbetsformer givetvis.

KT: Du den här typen av beslut som ni fattar då, måste alla 57 länder vara överens?

UF: Ja så är det. Vi arbetar med en princip som kallas konsensus, att alla deltagande länder måste vara överens. Det här är ju en fördel om man faktiskt kommer överens om bra saker, det kan också vara en nackdel, när man inte kommer överens och det är ju ganska ofta därför att man har olika syn på sakers ordning. Det vi också försöker göra är att när man pratar konsensus är att försöka få alla ombord eller i vart fall inte vara emot någonting. Och det är inte alldeles enkelt att faktiskt få alla i samma riktning.

KT: Nä det förstår jag, och säg då att 56 länder är överens om någonting men Sverige vi tycker helt annorlunda, vad händer då?

UF: Ja att Sverige skulle vara helt ensamma som land att lägga in veto är ganska osannolikt.

KT: Nu tog jag det för att inte stöta mig med något annat land.

UF: Nä men ta Sverige som ett exempel, Sverige jobbar ju via EU. EU är vår plattform i OSSE så att, men det finns ju andra länder som använder den här veto-rätten ganska ofta, eller ”vetorätten,” att man inte har konsensus. Och då får man helt enkelt inte börja om från början men man får ta nya tag och se om man kan påverka på andra nivåer. Man går tillbaks till skrivbordet och börjar om från början eller så är det en så pass viktig fråga att man får lyfta den och när jag säger lyfta frågan då ber man ministrarna att gå in och lösa det på en mer politisk nivå för det är ofta svåra frågor att det blåser hett politiskt kring.

KT: Men är det lite West-Wing stämning med lobbyister som springer runt i korridorerna och försöker påverka länder på olika håll?

UF: Nej ganska lite faktiskt Det är inte West-Wing stämning.

KT: Nä jag förstår. Vilka beslut kan fattas av ambassadörerna i Wien och vilka måste gå på högre nivå som du var inne på?

UF: Mycket fattas det beslut om här i Wien av ambassadörerna, vi har mandat att göra det. Det är mycket av den löpande verksamheten som tas här. Just nu sitter vi i förhandlingar om budgeten och det är ett beslut som fattas här av ambassadörerna. Sen är det mer politiska frågor som man tycker är viktiga. Till exempel Ryssland-Ukraina eller Armenien-Azerbajdzjan och då kan man lyfta det till en högre nivå. Utmaningen här är att ministrarna inte träffas här mer än en gång per år så att det tar ju ganska lång tid då. Därav att många beslut fattas i Wien men om man tycker att det är nödvändigt att fatta beslut på ministernivå så gör man det. Senaste till exempel här i december 2020 så fattade ministrarna beslut om nya chefer för OSSE:s så kallade självständiga institutioner och en ny generalsekreterare. Så det är ett beslut som ministrarna måste fatta.

KT: I ditt forum där vilka är de minsta besluten som fattas? Asså förstår du vad jag menar? Nu låter det som att ni bara diskuterar stora frågor, finns det smått också som ska klubbas igenom?

UF: Ja det är det. I smått, ja det kan vara att vi måste fatta ett gemensamt beslut till hur en dagordning ska se ut. Det är ett litet beslut.

KT: Hur förhåller sig OSSE till FN då?

UF: Ja OSSE är faktiskt en regional säkerhetsorganisation under FN-hatten. När man bildade OSSE så gjorde man det med stöd av FN-stadgan så det finns en ganska tydlig koppling med FN. Men det är ju en självständig och fristående organisation så det finns ju ett samarbete med FN och ordförandeskapets utrikesminister brukar framträda i FN:s säkerhets råd. För att presentera program och prioriteringar. Och i och med att de konflikter som vi diskuterar i OSSE, delvis hanteras i säkerhetsrådet så finns det en koppling där ganska tydligt.

KT: Jag kanske borde ha ställt den här frågan lite tidigare. Jag tänker att OSSE för många svenskar är ett lite luddigt begrepp, hur skulle du beskriva organisationen och betydelsen den har för Sverige?

UF: Jag skulle beskriva det som en organisation som hanterar säkerhetspolitiska frågor. Det är också ett forum för dialog, en plattform för dialog, för alla de här 57 länderna. Det handlar om att diskutera säkerhetspolitiska frågor som vi relaterar till den europeiska säkerhetsordningen. Det handlar om sådana enkla och ganska självklara principer som gränsers okränkbarhet, territoriell integritet och att varje land själv ska få bestämma om man vill tillhöra en allians eller inte. Ett säkerhetspolitiskt vägval, om man får uttrycka sig lite mer diplomatiskt. Därför är det viktigt att vi säkerställer att det här är principer och åtaganden som alla länder står bakom, och att vi faktiskt också gör det. Det här är något vi brukar hänvisa till att vi pratar om diplomatin som den första försvarslinjen, om man får uttrycka det så. Det är precis det vi gör här – vi testar, lyssnar på andra länders ståndpunkter och synpunkter, och faktiskt försöker ha en dialog kring det här. Det är inte lätt ska jag säga, det är en ganska tuff retorik och tuffa frågor, till syvende och sist så handlar det om huruvida det är okej eller inte att man kränker varandras gränser eller går in med soldat i ett annat land i Europa. Det kan ju du och jag tycka att det kanske inte är, och vi är också ett militärt alliansfritt land i Sverige. För oss är det också viktigt att de här principerna upprätthålls, och då påverkar det vår nationella säkerhet.

TF: Vi återkommer ofta till demokratiserings och feministisk utrikespolitik här i podden, hur ser det ut i OSSE kring de frågorna?

UF: Demokrati finns faktiskt i arbetsmodellen som vi jobbar med i OSSE. Men det är också kopplat till säkerhet, och från svensk sida försöker vi driva de frågorna ganska hårt. Har man ett demokratiskt system med icke-korruption och demokratiska institutioner som fungerar och fria och rättvisa val så blir det högre säkerhet. Det är säkerhet för landet och regionen som sådan. Den finns ständigt närvarande hos oss i det. Och det är inte alla som delar vår syn på demokrati, så det är något vi ständigt får återkomma till. När det gäller den feministiska utrikespolitiken så jobbar vi också med detta ständigt. Det finns ett feministiskt perspektiv i allt vi gör. Ett exempel är när vi pratar om konflikthantering och konfliktlösning, att även kvinnor ska vara involverade som medlare, men också del i dialogen för att nå en lösning.

KT: Det låter som att du har ett spännande jobb?

UF: Det är otroligt spännande. Man lär sig något nytt varje dag.

KT: Vi pratade lite om att ni har blivit flera, men vad mer kommer bli annorlunda för er som jobbar på delegationen under året när Sverige är ordförandeland?

UF: Ja, det är ju dels det att vi blir fler. Från att ha varit en liten delegation har vi blivit väldigt många. Vi kommer vara en internationell arbetsstyrka här då vi kommer ha personer som är sekonderade från andra länder som vi jobbar tillsammans med, som också har jobbat med tidigare ordförandeskap. Det är en liten sådan överbryggning och kunskapsinhämtning från vår sida när man har internationella kollegor. De kommer bl. a. från Norge och Finland, så vi har lite nordiskt samarbete där också. Så det är dels arbetsformerna som förändras, men också att vi ska vara inne och kunna alla sakfrågor och försöka komma med lösningar, eller i vart fall förslag på en väg framåt. Vi ska koordinera alla möten som sker här och planera egna där vi tycker att det finns viktiga frågor som vi vill lyfta särskilt. Det kommer bli ganska mycket jobb, men vi försöker också ha kul när vi gör det.

KT: Hur gör ni det?

UF: Vi försöker träffas i personalen med jämna mellanrum, dels för det sociala, men också för att dela med sig av erfarenheter. När jag säger erfarenheter kan det vara både goda och dåliga. Det kan vara att någon har gjort ett misstag som man vill lyfta och säga att nu gör vi inte om det här. Eller att man gör någonting väldigt bra, vi försöker peppa varandra i detta.

KT: Det låter som en härlig arbetsplats, jag kommer förbi när jag är i krokarna.

UF: Du är varmt välkommen till Wien.

KT: Kan du inte berätta om något som ni har lyckats lösa, eller något som ni har uppnått, inom OSSE på senare tid?

UF: Tyvärr kan jag inte säga att vi har löst men däremot så är vi ju, som jag nämnde tidigare, också en dialogplattform. Där sitter länder och pratar med varandra. Och det ska man nog komma ihåg, det kanske låter lite pretentiöst, men det är ett forum där du har Ryssland och USA vid samma bord, Ryssland och Ukraina vid samma bord, Armenien och Azerbajdzjan vid samma bord, och alla pratar med varandra. Så det handlar väl snarare om att upprätthålla den här dialogen mer än att vi har fattat några extremt viktiga beslut.

KT: När ni sitter i de stora mötena, är det 200 tolkar med då också, eller det kan ju inte vara mer än 57?

UF: Det är 57 länder som sitter runt bordet. Man har en liten landskylt som man sitter bakom och det finns en talarlista. Vill man tala lyfter man sin skylt eller så har man föranmält att man vill tala. Allting tolkas i de här stora ambassadörmötena. Det finns sex officiella språk i OSSE och tolkarna finns på plats. Nu under pandemin sköter vi allting digitalt – vi har digitala möten i 57-krets. OSSE var väl en av de första internationella organisationerna som lyckades få igång mötesstrukturen ganska snabbt in på pandemin. Och även då har vi tolkar som sitter med.

KT: Vilka är de sex språken?

UF: Det är ryska, tyska, spanska, italienska, engelska och franska.

KT: Hur ser en vanlig arbetsvecka ut för dig?

UF: En vanlig arbetsvecka för mig består av många möten och nu har det varit väldigt mycket förberedelse- och planeringsarbete. Det har varit många bilaterala möten, vilket betyder att jag träffar mina kollegor från olika länder, men jag har också haft möten med sekretariat och annat för att planera och lägga upp arbetet inför ordförandeskapsåret. Jag kommer att sitta i möten

dels med specifika länder specifika tider varje vecka när jag sitter som ordförande. Jag kommer också leda ambassadörmöten som äger rum en gång i veckan. Jag sitter också i EU-ambassadörmöten en till två gånger i veckan. Det är mycket av koordineringen som sker inom EU-kretsen här. Inte alla EU-länder pratar med var och en för sig, utan EU pratar med en gemensam röst.

KT: Tack Ulrika Funered, ambassadör och chef för den ständiga delegationen vid OSSE i Wien, för att jag fick störa dig.

UF: Tack så mycket.

KT: Från Wien till Kiev på millisekunder. Hej Tobias Thyberg, hur är läget i Kiev?

Tobias Thyberg (i fortsättningen benämnd TT): Tack Kristoffer! Allt är jättebra här och det är väldigt roligt att vara med i den här podden.

KT: Jag är inte o-imponerad av det faktum att du talar sex språk. Hur många av dem använder du på en snittvecka?

TT: Jag använder, nu ska vi se här, fyra av dem.

KT: Ryska varje dag...?

TT: Ryska och svenska varje dag, engelska varje dag och tyska varje dag eftersom min partner är tysk.

KT: Jag förstår. Spanskan och franskan ligger lätthänta?

TT: De vilar.

KT: Jag förstår. Vi ska prata lite OSSE Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa. Vad spelar OSSE för roll i ditt jobb?

TT: I mitt jobb här i Ukraina spelar OSSE en ganska stor roll, och det handlar inte bara om att Sverige kommer vara ordförande för organisationen 2021. Det är så att OSSE är den enda aktören som övervakar området där konflikten mellan Ryssland och Ukraina utspelar sig, framför allt i östra Ukraina. OSSE är en väldigt viktig aktör av den anledningen och dessutom är det OSSE som medlar i de politiska samtalen mellan Ryssland och

Ukraina om att försöka uppnå en lösning på konflikten, eller att åtminstone ta små steg i riktning mot en lösning på konflikten. Vem som helst som jobbar med säkerhetspolitik i Ukraina ser OSSE som en väldigt viktig aktör i sitt dagliga arbete.

KT: Jag skulle gärna vilja ha en liten historielektion av dig. Jag har förstätt att 2014 så bröt något slags krig ut, men kan du ge oss lite bakgrund?

TT: Jag tror att man får gå tillbaka till 2013 och ett toppmöte mellan EU och Ukraina, där det var meningen att Ukraina skulle skriva under ett långgående frihandelsavtal med EU. Ukrainas dåvarande president, Viktor Janukovyjtj, kom dit och bestämde sig i sista sekunden för att han nog inte tänkte skriva under det där avtalet trots allt. Vi vet också att Ryssland var emot att Ukraina skulle fördjupa sina relationer med EU på det här sättet. Som en reaktion på hans u-sväng där vid toppmötet i Vilnius 2013 började spontana protester i Kiev. De blev allt större och större och möttes med våld av dåvarande presidenten Janukovyjtj under vintern 2013-2014. Protesterna lyckades president Janukovyjtj aldrig få under kontroll, utan det slutade med att han tidigt 2014 flydde till Ryssland. I samma veva inledde Ryssland dels en annektering av Krim-halvön, som är en del av Ukrainas territorium. De understödde också en konflikt i östra Ukraina på olika sätt som har fått till resultat att en del av östra Ukraina, en del av Ukrainas två östligaste län, nu inte längre är under Ukrainas kontroll utan är under kontroll av väpnade grupper som Ryssland stöder. Konflikten mellan Ryssland och Ukraina resulterade också i att Ryssland ockuperade Krim-halvön, och där står vi idag. Det vill säga att Ukraina har rysk ockupation på Krim-halvön och en konflikt understödd av Ryssland i östra delen av landet. Det är den konflikten som OSSE nu har att förhålla sig till.

KT: Och, innan vi går vidare, det var ingen o-blodig konflikt så att säga, det var ett och annat dödsoffer?

TT: Det var inte alls en o-blodig konflikt. Det var ett krig, som fortfarande pågår även om det inte längre är lika intensivt som det var under den första tiden.

KT: Hur är stämningen mellan länderna nu?

TT: Mellan Ryssland och Ukraina?

KT: Just det.

TT: Den är väl ungefär som man kan förvänta sig mellan två länder där det ena landet är föremål för aggression från det andra landet – relationen är dålig.

KT: Som jag har förstått det så verkar det inte hända så mycket i förhandlingarna, är det någon idé att fortsätta?

TT: Om du menar att det inte händer så mycket i förhandlingarna därför att det inte föreligger ett fredsavtal, Krim inte är deokuperat och vi inte har återställt ukrainsk kontroll över de delarna av östra Ukraina som Ukraina inte kontrollerar idag. Om det är det du menar med att det inte händer så mycket i förhandlingarna – då har du rätt. Men annars så håller jag egentligen inte med om det där. Om man bara tittar på det dryga året som jag har jobbat här i Kiev har det hänt påfallande mycket i förhandlingarna mellan Ukraina och Ryssland som OSSE medlar. Sedan juli 2020 har vi ett eldupphör som fortfarande håller även om det förekommer en del brott mot den här vapenvilan. Det håller fortfarande nu, i december 2020, så det har gått gott och väl fem månader med eldupphör. Det är ett viktigt resultat. Det har skett ett antal fångutväxlingar där de som kontrollerar de här delarna av östra Ukraina har lämnat över fångar till Ukraina, och omvänt. Man har kunnat öppna fler övergångar över frontlinjen – det som kallas för kontaktlinjen. Man har kunnat komma en bit på väg vad det gäller minröjning. Och man har också upprättat ett system för vattenförsörjning, vilket inte är oviktigt eftersom det vattenförsörjningssystem som finns i östra Ukraina förser både de delarna av Ukraina som fortfarande är under Kievs kontroll och de delarna som är under de väpnade gruppernas kontroll. Alla de här grejerna är otroligt viktiga för de ukrainska civila som bor i de konflikttrabbade områdena. Jag skulle vilja påstå att de förhandlingarna mellan Ryssland och Ukraina som OSSE medlar i faktiskt har levererat väldigt viktiga resultat, även om de inte än har levererat en politisk lösning på konflikten.

KT: Jag förstår. Hur går själva medlingen till?

TT: Det går till så att parterna sammanträder varannan vecka, parterna i konflikten är Ryssland och Ukraina, och förhandlingarna medlas av OSSE. Det är därför den kallas för den trilateral kontaktgruppen – det är tre parter: Ukraina, Ryssland och OSSE som medlare. Närvarande i de här förhandlingarna finns även de väpnade grupperna som kontrollerar de här

territorierna i östra Ukraina. Och förhandlingarna förs i fyra arbetsgrupper: en politisk arbetsgrupp vars jobb är att försöka hitta en politisk lösning på konflikten, en säkerhetsarbetsgrupp som jobbar med frågor som rör den omedelbara säkerheten mellan de stridande parterna, en humanitär arbetsgrupp som arbetar med sådant som fångutväxlingar och övergångar över kontaktlinjen och en ekonomisk arbetsgrupp som till exempel jobbar med nödvändig infrastruktur och vattenförsörjning och sådana saker som är viktiga för att det ska kunna pågå något slags normalt ekonomiskt liv i det här konfliktdrabbade området. Så ungefär går det till.

KT: Är du med?

TT: Nej, jag är inte med. Ordförandeskapet i OSSE har en representant som medlar i de här förhandlingarna. Det är en schweizisk diplomat som heter Heidi Grau. Och under det år som Sveirge är ordförande i OSSE så är Sverige i egenskap av ordförande hennes uppdragsgivare – hon medlar mellan Ryssland och Ukraina å OSSE-ordförandeskapets vägnar. Så ser relationen ut.

KT: OSSE har ju också något som heter SMM, vad är det för något?

TT: SMM är en övervakningsinsats. Det är en stor civil obehäpnad insats under OSSE som övervakar konfliktområdet. OSSE har en närvaro i hela Ukraina, de har även en närvaro i andra delar av landet, men den stora koncentrationen av deras övervakare finns i konfliktområdet i östra Ukraina. De har inte tillträde till Krim eftersom det är någonting som Ryssland i egenskap av ockupationsmakt inte tillåter. Men i övrigt finns de i hela landet och framför allt i konfliktområdet. Så deras jobb är att ge en lägesbild och försöka dokumentera och iaktta alla de våldshandlingar som sker i samband med den här konflikten från respektive sida och rapportera om dem på regelbunden basis till OSSE:s 57 deltagande stater. Deras närvaro har en återhållande effekt, tror jag, på konflikten. Det faktum att OSSE har en stor insats på båda sidor om kontaktlinjen och frontlinjen som övervakar, iakttar och rapporterar om allt de ser tror jag har en stabiliserande och säkerhetsfrämjande effekt på den här konflikten.

KT: Tror du att den kommer att lösa sig snart?

TT: Jag vågar inte göra några förutspåelser, jag har ingen kristallkula. Det jag däremot tror är att OSSE:s roll är väldigt viktig i fråga om att dels

åstadkomma de, små kanske men icke desto mindre viktiga, framsteg som ändå går att nå. Framför allt för civilbefolkningen i det konfliktdrabbade området. Av den anledningen tror jag att OSSE:s närvaro är väldigt viktig. Den andra delen är det faktum att det finns en organisation som ansvarar för förhandlingar mellan parterna i konflikten, Ryssland och Ukraina. Det faktum att det finns en organisation som erbjuder ett format där de här förhandlingarna kan ske, det i sig tror jag är en stabiliserande och säkerhetsfrämjande faktor.

KT: Nu 2021, när Sverige är ordförande, innebär det några konkreta förändringar i arbetet?

TT: Det innebär stora förändringar. Naturligtvis framför allt i Wien där OSSE är baserat där då Sverige blir ordförande för de 57 deltagande staterna som ingår i OSSE och leder kontinuerliga förhandlingar mellan de här 57 staterna. Här i Kiev kommer det också påverka vårt arbete på många olika sätt. Vi har väldigt nära löpande kontakter både med SMM lokalt och med OSSE:s medlare i konflikten mellan Ryssland och Ukraina. Bara några praktiska konkreta exempel på vad det innebär: det kan till exempel uppstå situationer när det är väldigt viktigt för OSSE:s medlare att snabbt förmedla budskap till ukrainska befattningshavare, det är någonting som vi då kan bistå de med. Det kan också uppstå situationer där vi snabbt måste ha en kommunikation mellan de deltagande staterna här för att hantera frågor som rör SMM. Många av de 57 deltagande staterna i OSSE, inklusive Sverige, har ju personal i den här övervakningsinsatsen och ordförandeskapet har då en sammankallande roll för att underlätta kontakter mellan de här 57 deltagande staterna och deras bidrag till insatsen. Så det uppstår massor med situationer där Sverige får en roll som vi inte har under vanliga år, så att säga. Och sedan ska man inte heller underskatta att vi ser fram emot ett antal besök av ordföranden i OSSE i Ukraina under 2021 av utrikesminister Ann Linde vilket medför en hel del jobb för oss som ambassad. Så jag skulle vilja påstå att allt vårt arbete under 202 på olika sätt kommer präglas av ordförandeskapet i OSSE.

KT: Jag förstår. Trivs du i Kiev?

TT: Jag trivs troligt bra här i Kiev, trots pandemin.

KT: Hur länge blir du kvar?

TT: Det vet jag inte, det bestämmer min arbetsgivare i Stockholm. Det är inte upp till mig.

KT: Men du har varit där sedan 2019?

TT: Jag har varit här i ungefär ett och ett halvt år nu.

KT: Stort tack för att jag fick prata med dig, Tobias Thyberg i Kiev.

TT: Tack så mycket!

KT: Vi som gör programmet heter Mats Källqvist, Göran Hedemalm, Linn Duvhammar och Kristoffer Triumf. Tack och hej!